

Věc C-158/24 [Rojcki]ⁱ**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

28. února 2024

Překládající soud:

Sąd Najwyższy (Polsko)

Datum předkládacího usnesení:

23. září 2022

Navrhovatel:

J. P.

Odpůrci:

A. T.

J. B.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w O.

Předmět původního řízení

Právní otázka předložená k rozhodnutí rozšířenému senátu Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko) týkající se toho, zda výzva k jednání o narovnání přerušuje běh promlčecí lhůty u pohledávky.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Otázka právních účinků aktu, kterým se určuje složení rozhodovací formace soudu, pokud takto ustavená formace není nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem ve smyslu práva Evropské unie – článek 267 SFEU

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

Předběžné otázky

Musí být článek 2, čl. 6 odst. 1 a 3 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec Smlouvy o Evropské unii ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie a článkem 267 Smlouvy o fungování Evropské unie vykládány v tom smyslu, že akt, kterým se určuje složení rozhodovací formace soudu, jakým je nařízení předsedy Nejvyššího soudu, který řídí činnost některého z kolegií Nejvyššího soudu, nemá právní účinky, pokud takto složená formace není nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem ve smyslu práva Evropské unie, zejména z důvodu:

- a) že v jeho kolegiích zasedají osoby jmenované do funkce soudců Nejvyššího soudu způsobem, který je zjevně v rozporu s ustanoveními vnitrostátního práva o jmenování soudců, jak bylo potvrzeno pravomocnými rozhodnutími vnitrostátního soudu nejvyšší instance, a tyto osoby tvoří většinu rozhodovací formace[;]
- b) že rozhodovací formace byla složena výše uvedeným způsobem předsedou Nejvyššího soudu, který byl jmenován do funkce soudce Nejvyššího soudu za stejných okolností a současně v rozporu s pravidly pro jmenování soudce Nejvyššího soudu do funkce předsedy Nejvyššího soudu?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Smlouva o Evropské unii, článek 2, čl. 6 odst. 1 a 3 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec

Listina základních práv Evropské unie, článek 47

Smlouva o fungování Evropské unie, článek 267

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Polské republiky), články 10, 173, 179, 186

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zákon ze dne 8. prosince 2017 o Nejvyšším soudu; dále jen „zákon o NS“), články 11, 13a, čl. 15 § 1 a § 3, čl. 26 § 2 a § 3, čl. 29 § 4, čl. 72 § 1, čl. 75 § 1 bod 5, čl. 75 § 1a, čl. 80 § 1

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (nařízení prezidenta Polské republiky ze dne 14. července 2022. Jednací řád Nejvyššího soudu; Dz. U. z roku 2022, č. 1489), § 84

Kodeks postępowania cywilnego (Občanský soudní řád), čl. 379 bod 4

Judikatura Soudního dvora

Rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, Komise v. Polsko (Nezávislost obecných soudů), C-192/18, EU:C:2019:924

Rozsudek ze dne 2. března 2021, A. B. a další. (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – odvolání), C-824/18, EU:C:2021:153

Rozsudek ze dne 26. března 2020, Přezkum Simpson v. Rada a HG v. EU, C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232

Rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. (Nezávislost Kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Nařízením ze dne 16. října 2020 Nejvyšší soud při projednávání dovolání ve věci zaplacení finanční částky předložil rozšířenému senátu Nejvyššího soudu k posouzení právní otázku týkající se toho, zda výzva k jednání o narovnání přerušuje běh promlčecí lhůty u pohledávky.
- 2 Předseda Nejvyššího soudu, který řídí činnost Občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu (Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, dále jen „předseda občanskoprávního kolegia“), vydal dne 18. srpna 2022 nařízení, kterým určil k projednání této věci těchto sedm soudců Nejvyššího soudu: ST (předseda senátu), ZX, KJ, YS, BV, CR, Dariusz Zawistowski (soudce zpravodaj).
- 3 Dopisem ze dne 5. září 2022 soudce zpravodaj informoval předsedu občanskoprávního kolegia, že nebude možné věc projednat v termínu uvedeném v rozvrhu práce, a to z důvodu složení senátu s účastí osob jmenovaných do funkce soudce Nejvyššího soudu na návrh Národní rady soudnictví (Krajowa Rada Sądownictwa (Polsko), dále jen „KRS“) ve složení podle zákona ze dne 8. prosince 2017, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví (ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz. U. z roku 2018, č. 3, dále jen „novela zákona ze dne 8. prosince 2017“). Soudce zpravodaj poukázal na to, že v usnesení občanskoprávního kolegia, trestního kolegia a kolegia práce a sociálního zabezpečení ze dne 23. ledna 2020 (uchwała Izby Cywilnej, Izby Karnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110–1/20, OSNC 2020, částka 4, č. 34 – dále jen „usnesení tří kolegií Nejvyššího soudu“), které má povahu právní zásady a je závazné pro každou rozhodovací formaci Nejvyššího soudu, je uvedeno, že soud, v jehož rozhodovací formaci zasedá osoba jmenovaná do funkce soudce Nejvyššího soudu za těchto okolností, je soudem nesprávně obsazeným, což způsobuje, že složení rozhodovací formace je v rozporu s právními předpisy ve smyslu čl. 379 bodu 4 občanského soudního řádu, což vede k neplatnosti řízení.

V senátu určeném k projednání věci sp. zn. III CZP 43/22 byly čtyři takové osoby, které tvoří jeho většinu.

- 4 Ve výše uvedeném dopise soudce zpravodaj rovněž odkázal na ustálenou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), která potvrzuje stanovisko uvedené v usnesení tří kolegií Nejvyššího soudu.
- 5 Soudce zpravodaj dospěl k závěru, že nařídí projednání věci ihned poté, co bude za tímto účelem ustanoven senát, jehož složení není v rozporu s právními předpisy ve smyslu čl. 379 bodu 4 občanského soudního řádu.
- 6 Předseda občanskoprávního kolegia dopisem ze dne 16. září 2022 informoval soudce zpravodaje, že s ohledem na obsah dopisu ze dne 5. září 2022 dal pokyn k předložení spisu v předmětné věci předsedovi příslušného soudního oddělení spolu s informací o odmítnutí soudce zpravodaje nařídít termín projednání. Předseda III. soudního oddělení (Przewodniczący Wydziału III) nařízením ze dne 21. září 2022 nařídil věc k projednání na den 19. října 2022.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 7 Nejvyšší soud při předložení předběžné otázky konstatoval, že jmenování některých osob do funkce soudců Nejvyššího soudu proběhlo v hrubém rozporu s právními předpisy upravujícími způsob jmenování soudců Nejvyššího soudu, v důsledku čehož soud, v jehož rozhodovací formaci zasedají takové osoby, nelze považovat za nezávislý a nestranný soud, předem zřízený zákonem.
- 8 Předložení otázky týkající se účinnosti nařízení předsedy občanskoprávního kolegia o složení senátu souvisí s potřebou objasnit, jakým způsobem má být v případě takového vadného složení senátu zajištěno účinné uplatňování unijního práva, jehož ustanovení vyžadují, aby složení soudního senátu odpovídalo standardu nestranného a nezávislého soudu, který byl předem zřízen zákonem ve smyslu článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Uvedená pochybnost vyplývá z toho, že předseda občanskoprávního kolegia činí úřední úkony, při nichž tento orgán Nejvyššího soudu, který je příslušný k určení složení senátu, nedodržuje unijní právo, když určí složení senátu, které neodpovídá standardu stanovenému v článku 47 Listiny. V této souvislosti je rovněž relevantní, že osoba zastávající funkci předsedy občanskoprávního kolegia byla rovněž jmenována do funkce soudce Nejvyššího soudu na základě návrhu KRS ve složení podle novely zákona ze dne 8. prosince 2017 a výběr kandidátů na funkci předsedy občanskoprávního kolegia byl proveden v rozporu s pravidly pro jejich výběr.
- 9 Nejvyšší soud, který předkládá předběžnou otázku, se domnívá, že předseda kolegia Nejvyššího soudu jako orgán tohoto soudu je povinen při určování složení senátů uplatňovat unijní právo a dbát na jeho dodržování s ohledem na zásadu přednosti unijního práva. Skutečnost, že většinu senátu tvoří osoby jmenované na Nejvyšší soud v roce 2018, ztěžuje posouzení, zda je takto utvořený senát soudem,

který splňuje standard stanovený v článku 47 Listiny. Je tomu tak proto, že to prakticky vylučuje možnost, aby soud v tomto složení činil jakékoliv úkony vyžadující většinu hlasů členů senátu. Takové úkony nemůže soud (senát) činit ani při nerespektování zákazu *nemo iudex in causa sua*. Z těchto důvodů je sporné, zda takovýto senát může účinně splnit povinnost, kterou má každý soud (soudní senát), aby z úřední povinnosti zkoumal, zda je soudem, který splňuje standard stanovený v článku 47 Listiny.

- 10 Provádění úkonů vedoucích ke splnění této povinnosti je spojeno s rizikem kárné odpovědnosti těch členů senátu, kteří jako důvod nedostatků ve složení senátu uvádějí hrubé porušení vnitrostátního práva při jmenovacích řízeních na Nejvyšší soud provedených v roce 2018. Ustanovení vnitrostátního práva o kárné odpovědnosti soudců Nejvyššího soudu v zásadě stanoví trest odvolání z funkce soudce (vyloučení ze služby) za kárné provinění spočívající v „odmítnutí výkonu soudnictví“, jednání nebo opomenutí, které „může znemožnit nebo výrazně ztížit fungování výkonu soudnictví“, jednání, které zpochybňuje „existenci služebního poměru soudce, účinnost jmenování soudce nebo legitimitu ústavního orgánu Polské republiky“. Z tohoto důvodu je posouzení účinnosti nařízení předsedy Nejvyššího soudu o ustavení senátu otázkou týkající se rovněž ochrany soudcovské nezávislosti těch členů senátu, kteří v souvislosti s uvedeným procesním postupem vznášejí námitky týkající se nesprávného složení tohoto senátu.
- 11 Rovněž samotná nezbytnost účasti soudce v senátu, který nespĺňuje standard nezávislého a nestranného soudu, předem zřízeného zákonem, představuje okolnost ohrožující nezávislost každého člena senátu, který tuto vadu namítá jako překážku pro rozhodování. Přesvědčení soudce, že složení senátu, v němž zasedá, nespĺňuje standard stanovený v článku 47 Listiny, a nezaručuje tak účastníkům řízení právo na spravedlivý proces, může – i podle vlastního přesvědčení soudce – vyvolat pochybnosti o tom, zda si takový soudce setrváním v takovém senátu zachová atribut nezávislosti. Je proto nezbytné stanovit mechanismus, který umožní objektivně přezkoumat, zda konkrétní senát soudu splňuje standard stanovený v článku 47 Listiny. Výklad ustanovení unijního práva uvedených v předběžné otázce je obzvláště důležitý, neboť ve vnitrostátním právu neexistuje žádný účinný opravný prostředek pro soudce, který s odkazem na ustanovení unijního práva tvrdí, že vadné určení členů senátu, v němž zasedá, brání jeho rozhodování.
- 12 Soudci určení ke spolurozhodování s osobami, které byly vadně jmenovány do funkce soudce Nejvyššího soudu, podávají návrhy na vyloučení těchto osob z rozhodování. Takovým návrhům podaným ve věcech projednávaných v občanskoprávním kolegiu však není vyhověno a neprojednávají se meritorně. Tato praxe zbavuje tyto soudce jakéhokoli opravného prostředku, který by jim umožnil zahájit řízení o posouzení důvodnosti jejich návrhů.
- 13 Nejvyšší soud, který rozhoduje v rozšířeném senátu o právní otázce, jež mu byla předložena, může přijmout usnesení s povahou právní zásady. Tímto usnesením

jsou pak vázány všechny senáty Nejvyššího soudu. Vydání takového usnesení je proto důležité pro způsob, jakým Nejvyšší soud řeší jednotlivé případy, na které se vztahují ustanovení vykládaná Nejvyšším soudem. Je třeba připomenout, že Nejvyšší soud rozhoduje o opravných prostředcích v oblastech, na které se vztahuje unijní právo.

- 14 S odkazem na ustálenou judikaturu Soudního dvora předkládající soud připomíná, že úkolem svěřeným soudům členských států článkem 19 SEU je zajistit plné uplatňování unijního práva ve všech členských státech a soudní ochranu práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva. Poukazuje rovněž na právo každého, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, na to, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem, jež je zakotveno v článku 47 Listiny.
- 15 V této souvislosti rovněž odkazuje na standard stanovený v čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) a cituje rozsudek ESLP ze dne 1. prosince 2020 ve věci *G. Astradsson v. Island*.
- 16 Skutečnost, že vzhledem k uvedenému složení senátu bude mít vedení řízení v tomto složení za následek jeho neplatnost, je konstatována usnesením tří senátů Nejvyššího soudu. Toto usnesení stanoví právní zásadu a je závazné pro každou rozhodovací formaci Nejvyššího soudu navzdory rozsudku Ústavního soudu (*Trybunał Konstytucyjny, Polsko*), ze dne 20. dubna 2020, U 2/20, OTK-A 2020, bod 61. V tomto ohledu sdílí předkládající soud argumentaci uvedenou zejména v odůvodnění usnesení sedmičlenného senátu Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2022 (I KZP 2/22, OSNKW 2022, č. 6, bod 22), odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2022, III PZP 1/22 a v rozsudcích ESLP ze dne 22. července 2021, č. 43447/19, *Reczkowicz v. Polsko*, ze dne 8. listopadu 2021, č. 49868/19 a 57511/19, *Dolińska-Ficek a Ozimek v. Polsko*, a ze dne 3. února 2022, č. 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. v. Polsko*.
- 17 Důsledky vad takového řízení nejsou odstraněny ani možností účastníků řízení využít opravné prostředky (tzv. test nestrannosti soudce) uvedené čl. 29 § 4 až 25 zákona o NS ve znění zákona ze dne 9. června 2022 (Dz. U., č. 1259). Tato úprava totiž stanoví další opravný prostředek s omezením lhůty a důvodů pro jeho uplatnění, který by neměl omezit práva účastníků a pravomoci soudu, který věc projednává, a jeho povinnost zjistit, zda složení senátu splňuje požadavky podle článku 47 Listiny a čl. 6 odst. 1 EÚLP.
- 18 Předkládající soud rovněž odkazuje na první z předběžných otázek položených ve věci C-658/22, která se výslovně týká postavení kolegií Nejvyššího soudu, ačkoli předložení této otázky bylo spojeno s konstatováním uvedeným v usnesení ze dne 2. září 2021, podle něhož osoby dotčené usnesením tří senátů Nejvyššího soudu byly jmenovány do funkce soudce Nejvyššího soudu v hrubém rozporu se zákonem. Předkládající soud se plně ztotožňuje s odůvodněním uvedeným v tomto ohledu v předkládacím usnesení ve věci C-658/22.

- 19 Předkládající soud rovněž poukazuje na porušení pravidel týkajících se způsobu výběru kandidátů na funkci předsedy občanskoprávního kolegia, což je další faktor, který by v jednotlivcích mohl vyvolat oprávněné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti osob tvořících senát ustanovený nařízením takového předsedy. Pokud je senát vadně ustanoven nařízením předsedy Nejvyššího soudu, který sám náleží k osobám jmenovaným do funkce soudce Nejvyššího soudu rovněž v hrubém rozporu s ustanoveními o jmenování soudců a za stejných okolností, které platí pro jmenování osob určených za členy senátu jeho nařízením, může takový postup jen posílit přesvědčení jednotlivců, že složení soudu neodpovídá standardům nezávislého, nestranného soudu, předem zřízeného zákonem. Tento způsob ustavování senátů může vyvolat dojem, že se jedná o pokus legitimizovat účinky vadného výběrového řízení.
- 20 Podle článku 15 zákona o NS provádí výběr kandidátů na funkci předsedy Nejvyššího soudu plénum soudců příslušného kolegia (dále jen „plénum“). Plénum je orgánem Nejvyššího soudu a je složeno ze všech soudců tvořících kolegium. Výběr kandidátů na funkci předsedy Nejvyššího soudu musí být proveden ve složení, které je reprezentativní pro dané kolegium Nejvyššího soudu, a vyžaduje dostatečnou většinu hlasů členů pléna.
- 21 Dne 29. června 2021 přijalo plénum soudců občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu, svolané za účelem výběru kandidátů na funkci předsedy tohoto kolegia, většinou hlasů usnesení o odročení jednání pléna do skončení řízení, které v té době probíhalo před Soudním dvorem ve věcech Komise v. Polsko (C-791/19) a ve věcech projednávaných v důsledku předběžných otázek (věci C-487/19 a C-508/19), neboť se domnívalo, že jejich výsledek je relevantní pro řízení o výběru kandidátů. Funkční období předsedy občanskoprávního kolegia Dariusze Zawistowského skončilo dne 31. srpna 2021.
- 22 Prezident Polské republiky pověřil vedením občanskoprávního kolegia první předsedkyní Nejvyššího soudu. Tím fakticky došlo ke sloučení funkce prvního předsedy Nejvyššího soudu a funkce předsedy občanskoprávního kolegia, což zákon o NS neumožňuje. Z obsahu článku 11 tohoto zákona vyplývá, že první předseda Nejvyššího soudu a předsedové Nejvyššího soudu jsou samostatnými orgány Nejvyššího soudu. Současně rozsah pravomocí stanovených pro předsedu Nejvyššího soudu vylučuje jejich výkon prvním předsedou Nejvyššího soudu. Článek 13a zákona o NS, který přiznává prezidentu Polské republiky pravomoc pověřit výkonem funkce předsedy Nejvyššího soudu určeného soudce Nejvyššího soudu, nelze chápat tak, že prezident Polské republiky jako orgán moci výkonné může vybrat konkrétní osobu z řad soudců Nejvyššího soudu, aniž by zohlednil celou zákonnou úpravu týkající se uspořádání Nejvyššího soudu. Otázka protiprávního svěření výkonu funkce předsedy občanskoprávního kolegia prezidentem Polské republiky osobě dříve jmenované do funkce první předsedkyně Nejvyššího soudu byla vznesena na plénu dne 7. září 2021.
- 23 Pravomoc prezidenta republiky pověřit výkonem funkce předsedu Nejvyššího soudu, jak je stanoveno v článku 13a ve spojení s článkem 15 zákona o NS, je

projevem porušení ústavního principu oddělení a nezávislosti soudní moci na moci výkonné. Ustanovení Ústavy upravující rozsah pravomocí prezidenta republiky mu neumožňují, aby jako orgán moci výkonné samostatně rozhodoval o tom, zda určití soudci převezmou funkce umožňující jim vykonávat pravomoci orgánů Nejvyššího soudu. Článek 144 odst. 3 bod 23 Ústavy stanoví pouze jmenování předsedů Nejvyššího soudu prezidentem Polské republiky, což vyžaduje výběr kandidátů na tuto funkci orgánem složeným ze soudců (plénium). Pouze v případech uvedených v čl. 144 odst. 3 Ústavy nevyžadují akty prezidenta Polské republiky ke své platnosti podpis předsedy vlády. Pověření výkonem funkce předsedy Nejvyššího soudu ze strany prezidenta Polské republiky není výkonem pravomoci uvedené v čl. 144 odst. 3 bodě 23 Ústavy, která vyžaduje jeho součinnost s předsedou vlády. Takový úřední akt nejvyšších orgánů výkonné moci, postrádající výslovný ústavní základ, není zároveň odůvodněn potřebou zajistit řádné fungování kolegia Nejvyššího soudu v případě uplynutí funkčního období předsedy Nejvyššího soudu pověřeného řízením tohoto kolegia. Ústava totiž výslovně stanoví, kdo v takovém případě nahradí předsedu řídicího činnosti kolegia Nejvyššího soudu.

- 24 Ústava vykládaná v souladu s principem dělby moci a s přihlédnutím k ustanovení, které výslovně stanoví oddělenost soudní moci (článek 173), neumožňuje závěr, že by prezident Polské republiky jako orgán moci výkonné mohl svými úkony jakkoli ovlivňovat postup výběru kandidátů na funkci předsedy Nejvyššího soudu. V případě výběrů kandidátů v občanskoprávním kolegiu v roce 2021 bylo rozhodnutí prezidenta Polské republiky pověřit vedením kolegia první předsedkyni Nejvyššího soudu vydáno již v průběhu řízení o výběru kandidátů, a to po odročení zasedání usnesením pléna. Vydání tohoto rozhodnutí mělo prakticky za následek zamezení uplatnění těch ustanovení Ústavy určujících osobu zastupující předsedu Nejvyššího soudu, pokud jde o řízení činnosti kolegia Nejvyššího soudu po uplynutí jeho funkčního období. To mělo zásadní dopad na proces výběru kandidátů na funkci předsedy občanskoprávního kolegia.
- 25 První předsedkyně Nejvyššího soudu TM jako osoba pověřená prezidentem Polské republiky řízením občanskoprávního kolegia (dále jen „předsedkyně pléna“) svolala na 7. září 2021 plénium za účelem výběru kandidátů na funkci předsedy občanskoprávního kolegia, a to i přes protest většiny členů pléna, kteří se odvolávali na obsah usnesení pléna ze dne 29. června 2021 a na skutečnost, že řízení před Soudním dvorem nebylo skončeno. Předsedkyně pléna na jeho zasedání dne 7. září 2021 rovněž odmítla dát hlasovat o formálně navrženém návrhu na odročení tohoto zasedání. V důsledku toho se třináct soudců jmenovaných na Nejvyšší soud před rokem 2018, kteří tvořili většinu členů pléna, odmítlo účastnit jednání pléna. To mělo za následek, že plénium nebylo usnášenischopné. Podobná situace nastala i ve dnech 16. září a 27. září 2021.
- 26 Na závěr pléna dne 7. září 2021 učinili soudci, kteří požádali o odročení zasedání, prohlášení, v němž mimo jiné uvedli, že usnesení pléna ze dne 29. června 2021 nebylo zrušeno, je stále platné a důvody pro jeho přijetí nezankly a že

- předsedkyně pléna dne 7. září 2021 odmítla dát hlasovat o řádně podané žádosti o odročení pléna.
- 27 Pro konání pléna dne 27. září 2021 postačovala účast jedné třetiny soudců tvořících občanskoprávní kolegium. Úprava v tomto ohledu byla zavedena na základě novely zákona o NS, který byl po svém přijetí v roce 2017 několikrát novelizován. Omezení kvora potřebného pro výběr kandidátů na funkci předsedy Nejvyššího soudu na jednu třetinu složení kolegia Nejvyššího soudu vzbuzuje vážné pochybnosti co do regulérnosti výběru provedeného s využitím této úpravy.
 - 28 Na zasedání pléna dne 27. září 2021 předsedkyně pléna odmítla dát hlasovat o návrhu na odročení zasedání pléna nejméně do 7. října 2021 s ohledem na vyhlášení rozsudku Soudního dvora ve věci C-487/19 dne 6. října 2021 a o návrhu požádat prezidenta Polské republiky, aby odvolal první předsedkyni Nejvyššího soudu z funkce předsedkyně občanskoprávního kolegia.
 - 29 Výběru kandidátů na funkci předsedy občanskoprávního kolegia dne 27. září 2021 se zúčastnili pouze členové pléna jmenovaní do funkce soudce Nejvyššího soudu na základě usnesení KRS ve složení podle novely zákona ze dne 8. prosince 2017. Požadované kvorum pro konání pléna v tomto složení bylo zajištěno poté, co první předsedkyně Nejvyššího soudu přeložila k rozhodování v občanskoprávním kolegiu dvě osoby, které byly dříve přiděleny do Kolegia pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych) (BV a ZH), a UC, který byl dříve přidělen do Kárného kolegia.
 - 30 Výběr kandidátů na funkci předsedy občanskoprávního kolegia byl proveden v rozporu se stanoviskem většiny soudců tvořících občanskoprávní kolegium a v rozporu s jednacím řádem pléna, které je orgánem Nejvyššího soudu. Výše popsaný průběh zasedání pléna, na němž byli vybráni kandidáti na funkci předsedy občanskoprávního kolegia v roce 2021, svědčí o tom, že pravidla týkající se řádného průběhu zasedání pléna nebyla dodržena. Porušení těchto pravidel znemožnilo účast většiny jeho členů oprávněných hlasovat na zasedání pléna, jakož i nominaci kandidátů na funkci předsedy občanskoprávního kolegia těmito členy pléna. Po jmenování předsedy občanskoprávního kolegia v roce 2021 došlo ke změně celé stávající struktury občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu. Všichni dosavadní předsedové soudních oddělení jmenovaní do funkce soudců Nejvyššího soudu před rokem 2018 byli ze svých funkcí odvoláni a místo nich byly funkce předsedů oddělení v plném rozsahu obsazeny osobami jmenovanými do funkce soudce Nejvyššího soudu na základě návrhu KRS ve složení podle novely zákona ze dne 8. prosince 2017.
 - 31 Okolnosti výběru kandidátů do funkce předsedy občanskoprávního kolegia v roce 2021 a výběr těchto kandidátů výhradně z osob jmenovaných do funkce soudce Nejvyššího soudu na základě návrhu KRS ve složení podle novely zákona ze dne 8. prosince 2017 jsou událostmi, které v jednotlivcích mohou vyvolat pochybnosti o tom, zda předseda občanskoprávního kolegia jmenovaný prezidentem Polské republiky z těchto kandidátů je orgánem Nejvyššího soudu nezávislým na

politické moci, jehož nezávislost je jedním z důležitých faktorů zaručujících vydávání nařízení, jimiž se určuje složení senátů, tak, aby tyto senáty tvořily soud, který splňuje standard nezávislého, nestranného soudu, dříve zřízeného zákonem.

- 32 Z výše uvedených důvodů má předkládající soud pochybnosti o tom, zda s ohledem na ustanovení unijního práva uvedená v předběžné otázce má usnesení předsedy občanskoprávního kolegia, kterým bylo určeno složení senátu, jehož většinu tvoří osoby jmenované do funkce soudce na návrh KRS, utvořené novelou zákona ze dne 8. prosince 2017, právní účinky. Odpověď na tuto otázku je relevantní pro posouzení, zda vzhledem ke způsobu, jakým byl v projednávané věci utvořen, může soud v tomto složení účinně posoudit své postavení z hlediska splnění standardu nezávislého a nestranného soudu, dříve zřízeného zákonem. Utváření velkých senátů (složených ze sedmi soudců Nejvyššího soudu) způsobem uplatněným v projednávané věci je nyní zavedenou praxí předsedy občanskoprávního kolegia. V současné době jsou ve všech věcech, v nichž se projednávají právní otázky určené k rozhodnutí rozšířeným senátům, určeny senáty obdobným způsobem jako v projednávané věci.
- 33 Předkládající soud se domnívá, že předseda občanskoprávního kolegia jako orgán Nejvyššího soudu, do jehož pravomoci podle zákona patří určování složení soudních senátů, by měl v tomto ohledu vydávat nařízení v souladu s unijním právem a určovat složení soudních senátů pouze tak, aby soud tvořený osobami jmenovanými do těchto senátů splňoval standard stanovený v článku 47 Listiny. Výklad unijního práva, který Soudní dvůr podal k této normě, je závazný pro každý soud členského státu Evropské unie a nemůže jej nerespektovat ani orgán Nejvyššího soudu, kterým je předseda Nejvyššího soudu, při vydávání nařízení, jimiž se určuje složení senátu. Jedná se o úkon, který má přímý vliv na průběh řízení, neboť složení senátu soudu, které je v rozporu s ustanoveními zákona, způsobuje neplatnost řízení (čl. 379 bod 4 občanského soudního řádu). Nařízení předsedy Nejvyššího soudu, jímž se určuje složení senátu, je úkonem utvářejícím senát s obdobným významem jako rozhodnutí soudu o vyloučení soudce. Předmětem a účelem obou těchto úkonů by mělo být řádné ustavení soudního senátu. Z tohoto pohledu úkon určení složení senátu vzhledem ke své formě (nařízení) a procesním účinkům nemůže být vyloučen ze soudního přezkumu, neboť soud je povinen z úřední povinnosti zjistit, zda jeho složení splňuje podmínky nestrannosti, nezávislosti a předchozího zřízení zákonem.
- 34 Předkládající soud v této souvislosti odkazuje na rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2021, W.Ž. (Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné), C-487/19, EU:C:2021:798. Domnívá se, že názor vyjádřený v tomto rozsudku svědčí pro závěr, že existují důvody, aby byla stejnému posouzení podrobena nařízení vydaná orgány soudu (předsedou Nejvyššího soudu), na jejichž základě je určeno složení senátu. Takový postoj se zdá být odůvodněný tím spíše, že ve vnitrostátním právu neexistuje žádný přiměřený opravný prostředek, který by soudu z důvodu způsobu, jakým je vytvořen jeho senát, znemožnil nebo mu vážně bránil účinně uplatňovat unijní právo, pokud jde o povinnost určit, zda se jedná

o soud nezávislý, nestranný a předem zřízený zákonem, a zajistit tak v tomto ohledu přednostní uplatňování unijního práva.

PRACOVNÍ DOKUMENT